

Nordiske lægers sproglige forståelse

En klog mand har engang sagt: «Hvis du vil bygge et skib, skal du ikke kalde folk sammen for at samle tømmer. Du skal heller ikke give dem opgaver og instruktioner. Du skal derimod vække deres længsel efter det åbne hav.» For mere end 1 000 år siden delte de nordiske landes mænd længsel efter åbent hav. Vikingernes fælles historie har siden været husket og dyrket med vekslende interesse af os i Norden, og aktuelt er der internationalt stigende interesse for saglig information om denne periode i de nordiske landes historier. Det sidste årtusinde har for det fælles nordiske været præget af indbyrdes strid, skiftende rigdom og magtbalance, men med en meget ens social og samfundsmæssig udvikling i de nordiske lande, især i de senere år.

Nordiske læger har meget til fælles – både i forståelsen af lægerolle og lægefag. Evidens baseret medicin er introduceret parallelt, samtidig med at humanismen i medicinen er søgt bevaret. Ikke godt nok, men formentlig bedre end i de fleste andre samfund i verden. Siden «viking og Hvidekrist» er meget nyt kommet til fra syd og navnlig vest, og engelsk er blevet medicinens og videnskabens lingua franca i de sidste år. Samfundene i Norden er blevet tiltagende vidensbaserede, og den globale landsby er blevet en del af lokalsamfundet. Har vi stadig et fællesskab i de nordiske lande – deler vi fælles sprog som vi deler fælles rødder?

Artiklen *Forstår skandinaviske leger hverandre?* (1) i dette nummer af Tidsskriftet er skrevet på baggrund af en undersøgelse udført af redaktionerne ved de nationale lægevidenskabelige tidsskrifter i Norge, Sverige og Danmark: *Tidsskrift for Den norske lægeforening, Läkartidningen og Ugeskrift for Læger*. Undersøgelsens formål var at belyse hvor godt nordiske alment praktiserende læger forstår dels de nordiske nabosprog, dels engelsk. 111 alment praktiserende læger blev bedt om at udfylde et spørgeskema om deres egen subjektive opfattelse af forståelsen af dansk, norsk, svensk og engelsk.

Danskerne opgav ingen forskel på de tre fremmedsprog, nordmændene mente at de forstår dansk signifikant bedre end svensk og engelsk. Svenskerne mente at forstå engelsk signifikant bedre end dansk og norsk, og norsk signifikant bedre end dansk.

Der var ikke forskel mellem kønnene i opfattelsen af nogen af sprogene, og alder havde heller ikke sikker betydning. Dette sidste fund er interessant. Med en vis afmatning i

det fælles nordiske samarbejde og en tiltagende anglicisering kunde man forventet, at det især var de yngste, der havde besvær med forståelsen af de nordiske nabosprog. Det er glædeligt, at det ikke er sådan. Uden at være andet end amatør på området kan man måske foreslå at det er selve den fælles sprogstamme, der uforandret giver anledning til den mere eller mindre gode forståelse for de øvrige nordiske sprog. At der er problemer for svenskerne især med dansk overrasker ikke, om denne forskel især i Sydsverige vil blive mindsket med Øresundsbroen og tiltagende medicinsk samarbejde, som f.eks. i «Medicon Valley», kan være et håb.

Skal vi passivt acceptere, at engelsk bliver det fælles sprog, når nordiske læger mødes i skrift og tale? Skal der publiceres for et internationalt forum, er sproget naturligt og formålstjenligt engelsk. Men når vi samarbejder om klinik og forskning, og når vi mødes både i Norden og internationalt bør vi bevare den fælles brug af nordisk sprog. Jeg har selv haft det svært i det nordiske redaktørsamarbejde, fordi svenskerne ikke har kunnet forstå mig. Med øvelse og umage er det blevet bedre, og jeg tror, at vi med brug af det fælles nordiske sprog opnår en bedre dialog.

At erkende problemet er det første skridt hen imod en løsning. I de nordiske redaktioner bør vi bevidst og aktivt arbejde for at den fælles arv og den fælles samfundsforståelse understøttes af fælles sprog. Ved at publicere Månedens nordiske artikel støttes dette formål, samtidig med at de gode kræfter udnyttes rationelt – en rigtig god oversigtsartikel om malaria behøver kun at skrives af et forfatterkollegium, og ud over besparelsen i resurser opnås også forståelse for medicinens aktuelle status i de andre nordiske lande. Med lukningen af *Nordisk Medicin* i 1998 er noget værdifuldt tabt. Vi bør i de nordiske lægetidsskrifter bevare og styrke det fælles nordiske – ikke for sprogets skyld alene, men fordi den fælles holdning med medicin praktiseret efter «det samaritanske princip» er værdifuld både for patienter, samfund og videnskab.

En af de vigtigste og stærkeste drivkræfter i både det internationale og det nordiske redaktørsamarbejde forlader valgpladsen for at blive ny generalsekretær i den Den norske lægeforening. Magne Nylenna og Legeforeningen ønskes hjertelig tillykke med valget. Både fra Danmark og fra hele den internationale redaktørkreds skal der lyde en me-

get stor tak til Magne for den store indsats han har gjort for det fælles nordiske, men også for den store internationale betydning han har haft for etik, værdigrundlag og videnskab i den internationale medicinske litteratur. Oftest kendes omfanget af international betydning knapt i eget land, men den fælles anprisning af Magne Nylennas indsats fra redaktørerne for bl.a. *The Lancet*, *BMJ*, *JAMA*, *Annals of Internal Medicine* og *New England Journal of Medicine* ved årets møde i Vancouvergruppen, The International Committee of Medical Journal Editors, kan de norske godt være stolte af.

Magne Nylennas engagement i både det nordiske og det internationale viser, at kombinationen bør være fremtidens valg.

Liselotte Højgaard
lottepet@rh.dk
Ugeskrift for Læger
Domus Medica
Trondhjems gate 9
DK 2100 København Ø
Danmark

Liselotte Højgaard (f. 1957) er specialist i klinisk fysiologi & nuklearmedicin og klinikchef, overlæge dr.med. på Rigshospitalet i København. Hun har været chefredaktør for det danske Ugeskrift for Læger siden 1996 og er medlem av The International Committee of Medical Journal Editors.

Litteratur

1. Gulbrandsen P, Schroeder TV, Milerad J, Nylenna M. Forstår skandinaviske leger hverandre? Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 2042–4.